

NetwerkWijzer

Trainingshandleiding

Iedereen groeit met

jINC.

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Achtergrondinformatie	4
Over JINC	4
JINC en NN	4
Over NetwerkWijzer	5
Doelgroep	5
Algemeen programma	6
Rol van de trainers	6
Rol van de vaste trainer en wisseltrainer	6
Didactische tips voor de trainer	7
Programma training netwerkvaardigheden	7
Onderdeel 1: introductie	8
Uitleg over het doel van de training	8
Kennismakingsspel	8
Onderdeel 2: de ijsberg	9
Kort eigen voorbeeld over 'contact	9
Gokken bij de trainer	9
Uitleg de ijsberg (video)	9
Onderdeel 3: de hand	10
De hand voordoen	10
De hand uitleggen	10
Leerlingen voorbereiden (in 2 groepen)	11
Leerlingen doen de hand (in 2 groepen)	11
Onderdeel 4: voorbereiding gesprek	11
Percentages houding, toon en inhoud	11
Richtlijnen	12
Casus kiezen	12
Onderdeel 5: oefengesprekken	13
Telefoongesprekken	13
Vaste trainer: leerlingen begeleiden	13
Wisseltrainer: bellen en feedback	13
Onderdeel 6: afsluiting	14
Veelgestelde vragen	14



Inleiding

Wat leuk dat je meedoet aan *NetwerkWijzer*! In deze handleiding lees je over het programma en jouw rol hierin.

Binnen het programma *NetwerkWijzer* werken we met jongeren aan het thema 'nieuwe contacten leggen'. Contact maken is een essentiële vaardigheid en tegelijkertijd soms een best uitdagende. De sociale regels en gedragsnormen van volwassenen kunnen verschillen met de taal van jongeren. Waardoor er enige miscommunicatie kan ontstaan. Bijvoorbeeld een jongere die uit beleefdheid het gesprek niet aangaat met volwassene.

Met deze training willen we jongeren laten oefenen met het contact maken met volwassenen uit het 'werkende leven'. Succeservaringen kunnen de drempel om met mensen in gesprek te gaan verkleinen en de kans op een leuke stageplek of werk vergroten.

Hoe vaardig leerlingen hierin zijn zal per groep verschillen. Ook zul je soms verrast zijn over hoe makkelijk leerlingen face-to-face contact maken en hoe spannend ze een telefoongesprek kunnen vinden.

De leerlingen zullen leren over contact maken en dat zal ongetwijfeld ook voor jou gelden. De uitnodiging is dan ook: geef jezelf de ruimte om op te merken wat jij leert over communicatie en over jezelf in het begeleiden van deze groep. Wanneer je aan het werk bent met de leerlingen werkt het ook als een spiegel op je eigen gedrag: soms confronterend, soms lachwekkend en altijd interessant!

Veel plezier!

We kijken ernaar uit om samen met jou met deze jongeren te werken!

Achtergrondinformatie

Over JINC

JINC gelooft dat ieder kind talent heeft. Ook de meer dan 240.000 Nederlandse kinderen die opgroeien in een omgeving met een sociaaleconomische achterstand. Daarom strijden we voor een maatschappij waarin je achtergrond niet bepalend is voor je toekomst. Een Nederland waarin ieder kind evenveel kansen krijgt.

Om dat te bereiken, worden kinderen van 8-16 jaar geholpen aan een betere start op de arbeidsmarkt. Het JINC-programma leert hun solliciteren, laat ze kennismaken met verschillende beroepen en leert hun professionele vaardigheden op weg naar werk.

JINC en NN

Samen met NN heeft JINC het programma *NetwerkWijzer* opgezet. Netwerken is een essentiële vaardigheid op weg naar een passende vervolgopleiding en de arbeidsmarkt. Jongeren die zijn opgegroeid in een omgeving met een sociaaleconomische achterstand hebben vaak een beperkt netwerk. Om die reden is het project *NetwerkWijzer* ontstaan. Jongeren zullen vaardigheden en kennis opdoen die nodig zijn om nieuwe contacten te leggen.



Over NetwerkWijzer

NetwerkWijzer is een JINC-programma dat focust op het verbreden van het sociaal-kapitaal van jongeren. Sociaal-kapitaal is het beschikbare netwerk van een individu.

Voor jongeren kan een ondersteunend netwerk bestaan uit een groep volwassenen die een jongere om zich heen heeft, van familie en vrienden tot kennissen via ouders, school of een bijbaan. De contactpersonen kunnen een jongere op weg helpen naar een stageplek of baan. Door het eigen netwerk te linken aan die van de jongere. 'Netwerken' is het contact maken met een volwassene die je niet kent.

Jongeren die opgroeien in een wijk met een sociaaleconomische achterstand hebben later minder kansen op de arbeidsmarkt. De werkloosheidsniveaus in de armere wijken zijn gemiddeld zo'n 2-3 keer hoger dan in de rest van het land. Juist jongeren uit wijken met een sociaaleconomische achterstand hebben vaak kleine netwerken. En dat netwerk bestaat vaak grotendeels uit mensen met een beperkte toegang tot de arbeidsmarkt.

Om betere kansen voor deze jongeren te realiseren is het van belang dat zij een netwerk buiten de eigen wijk en sociale omgeving ontwikkelen, een netwerk dat toegang geeft tot de wereld van stage en werk.

Door jongeren netwerkvaardigheden te leren, worden zij voorbereid op de arbeidsmarkt. Dit omvat het leren netwerken en hoe je de vaardigheden kunt toepassen tijdens netwerkevents. Door middel van een training in de ochtend en een netwerkevent in de middag zullen jongeren kennismaken met de wereld van netwerken.



Doelgroep

Aan het project *NetwerkWijzer* wordt deelgenomen door vmbo-leerlingen tussen de 14 en 16 jaar. De leerlingen zijn opgegroeid in wijken met een sociaaleconomische achterstand. Zij hebben hierdoor vaak een klein sociaal netwerk en minder kansen op de arbeidsmarkt.



Algemeen programma

Rol van de trainers

Samen met je collega zal je een groep van 8 tot 12 leerlingen trainen. Je maakt leerlingen bewust van hun eigen gedrag en oefent praktisch met netwerkvaardigheden.

Inhoud van het programma:

- Training netwerkvaardigheden: leerlingen klaarstomen voor het netwerkevent
- Netwerkevent: de geleerde netwerkvaardigheden worden geoefend

Rol van de vaste trainer en wisseltrainer

Je geeft de training altijd met zijn tweeën. Los van de gezamenlijke onderdelen zijn er twee mogelijke rollen die jullie onderling verdelen voor tijdens de oefengesprekken, namelijk de vaste trainer en de wisseltrainer. Hieronder volgt een beschrijving van beide rollen:

- Rol van de wisseltrainer: Je zal bij de oefengesprekken (indien mogelijk) wisselen van groep. Hierbij oefenen de leerlingen hun netwerkvaardigheden dus met een onbekende trainer
- Rol van de vaste trainer: Tijdens de oefengesprekken binnen de training zal jij bij jouw eigen groep blijven. Jouw rol is om de leerlingen tijdens de oefengesprekken te ondersteunen.



Klik op de link hierboven voor een video met uitleg over de rol van gesprekspartner.



Klik op de link hierboven voor een video met uitleg over de rol van trainer..

Didactische tips voor de trainer

Hieronder een paar tips die je wellicht kunnen helpen bij jouw rol in de training.

- Gebruik een positieve benadering. Het werkt averechts om te hameren op dingen die de studenten in jouw ogen niet goed doen. Probeer de boodschap te verpakken in een grapje, dan krijgt u meer voor elkaar. Ook kun jij het verschil maken door hen een flinke portie zelfvertrouwen mee te geven.
- Betrek de leerlingen tijdens de training door vragen te stellen en de voorbeelden te laten aansluiten bij hun belvingswereld. Dit bevordert de actieve houding van de leerling.
- Houd vaart in de training. Vraag actief om feedback en houd de gesprekjes kort. Interactie is belangrijk. Spreek studenten persoonlijk aan als u een algemene vraag hebt, dan krijg je meer respons.
- Praat in begrijpelijke taal. Gebruik geen vaktaal en moeilijke woorden (of leg ze goed uit). Dus niet: 'ik werk op de human resource department van...'.
- Luister. Wat vinden deze jongeren belangrijk? Laat jouw verhaal aansluiten op hun belevingswereld. Plaats de jongeren niet direct in een hokje.
- Maak gebruik van de situatie. Stel dat een student zijn petje op heeft en kauwgom zit te kauwen. Je kunt dit als aanknopingspunt gebruiken voor een discussie. Hoe gaan werkgevers hiermee om?
- Neem vervelend gedrag niet persoonlijk. Het blijven jongeren. Natuurlijk kan er een leerling tussen zitten die niet mee wil werken, maar de training is verplichte studiestof. In het uiterste geval kun je hem/haar de training uit sturen (als de docent dat nog niet heeft gedaan).
- Blijf jezelf. Ga geen rol spelen. Gebruik voorbeelden en anekdotes uit de praktijk. Heb je wel eens een blunder begaan? Durf persoonlijk te zijn, dat laat studenten zien dat ook een professional fouten kan maken.

Programma training netwerkvaardigheden

Duur: 120 minuten

Onderdeel	Beschrijving	Aantal minuten
Introductie	Uitleg over het doel van de training	15 min
	Kennismakingsspel	
De ijsberg	Kort eigen voorbeeld	20 min
	Gokken bij de trainer	
	Uitleg de ijsberg	
De hand	De hand voordoen	20 min
	De hand uitleggen	
	Leerlingen voorbereiden (in 2 groepen)	
	Leerlingen doen hand (in 2 groepen)	
Voorbereiding gesprek	Percentages, houding en inhoud	15 min
	Bekijken richtlijnen	
	Kiezen casus	
Break		10 min
Oefengesprekken	Vaste trainer: leerlingen begeleiden	30 min
	Wisseltrainer: bellen en feedback	
Afsluiting	Vorbereiden netwerkevent	10 min
Eind – 120 min.		

Introductie

Doel: de leerlingen maken kennis met jullie en andersom

Duur: 15 min

Nodig: kennismakingsspel

Uitleg over het doel van de training

In deze training staat het ontwikkelen van netwerkvaardigheden centraal. Om contact met onbekende volwassenen te leggen, moet je over de juiste vaardigheden en kennis te beschikken. In deze training zullen er verschillende opdrachten uitgevoerd worden waarmee de leerling zichzelf beter leert kennen en ook hoe hij/zij zichzelf kan presenteren.

Stel jezelf voor door middel van je naam en eventueel een kort aspect uit jouw leven te benoemen. Leg kort uit wat het doel is van de training die de leerlingen gaan volgen en neem vervolgens het programma met hen door. Het kan voorkomen dat veel leerlingen in de groep nog weinig idee hebben wat er deze dag van hen verwacht wordt.

Het is belangrijk om vanaf het begin van de training duidelijk te zijn in de omgangsregels en wat je van hen verwacht, maar ook hen een gevoel van veiligheid te geven door te vertellen wat er komen gaat.

Kennismakingsspel

Leg de verschillende kaarten, in het midden van de cirkel, kleur bij kleur op de grond. Benoem tijdens het neerleggen van de kaarten de categorieën van de behorende vragen.

Laat elke leerling kiezen uit welke categorie zij een vraag willen beantwoorden. Hierbij houd je de waaier met de kaarten vóór de leerling en hij/zij zal vervolgens blind een kaart pakken.

Zorg dat iedereen een kaart heeft gekozen. De kaart wordt pas omgedraaid wanneer de leerling aan de beurt is, zodat hij/zij direct antwoordt kan geven op de vraag. Een van de trainers beantwoordt als voorbeeld de eerste vraag op de gekozen kaart. De andere trainer komt bij het gokken bij de ijsberg aanbod.



De ijsberg

Doel: jezelf en de ander beter leren kennen

Duur: 20 min

Nodig: filmpje 'de ijsberg'



Introductie: de ijsberg

Contact maken gaat vaak makkelijker als je iets meer over elkaar weet.

Om je netwerk te ontwikkelen is het communiceren over wie je bent en wat je leuk vindt dus belangrijk. Contact maken gaat vaak makkelijker als je jezelf een beetje laat zien.

Om inzicht te krijgen in contact maken behandelen we met de jongeren de ijsberg.

Het uitgangspunt is altijd: jij bepaalt wat je over jezelf deelt. De vraag is dan: welke informatie over de jezelf is passend in dit contact.

Vaak zie je dat leerlingen of heel veel over zichzelf delen, of juist helemaal niets.

De ijsberg helpt om inzicht te kijken en een keuze te hebben.

Kort eigen voorbeeld over 'contact'

Je kunt op verschillende manieren contact maken met mensen. Tijdens het maken van contact helpt het om te vertellen over jezelf. Dit zorgt voor begrip en betrokkenheid vanuit de omgeving.

Geef een illustratief voorbeeld van de waardevolle rol van het delen van interesses of deel iets over jouw ervaringen in het netwerken met anderen. Bijvoorbeeld over de kwaliteit van het contact of hoe je dat inzet op de werkvloer. Praat je wel eens met collega's over het weekend? Hoe leer jij iemand kennen?

Gokken bij de trainer

Voordat je iemand leert kennen, heb je toch al een beeld van de persoon. Door bijvoorbeeld de houding of kledingstijl. Dit beeld klopt niet altijd. Als opwarmer voor de theorie van de ijsberg is het nu tijd om te fantaseren.

Dit is een korte opdracht waarbij een van de trainers zelf het onderwerp is. De andere trainer zal de groep leiden. De trainer die het onderwerp is, staat voor de klas. De leerlingen roepen vervolgens wat zij denken te weten over deze trainer. Dit is puur gokken, er is geen goed of fout antwoord.

Om de leerlingen te activeren kan de trainer die het proces begeleidt de volgende vragen stellen:

- Wat denk jij over deze persoon?
- Woont hij/zij in de stad of in een dorp?
- Woont hij/zij alleen of samen?
- Heeft hij/zij kinderen? Zo ja, hoeveel?
- Is hij/zij muzikaal? Zo ja, welk instrument?
- ...

De betreffende trainer kan enkele reacties van de leerlingen beantwoorden of aan de leerlingen vragen op welke vraag zij antwoord willen hebben.

Uitleg de ijsberg ([video](#))

Na het bekijken van de video kunnen de leerlingen vragen stellen en kun jij nagaan of zij de ijsberg begrepen hebben.

Als trainer kun je specifiek 'de waterlijn' behandelen en de leerlingen voorbeelden laten geven van wat onder de waterlijn en boven de waterlijn ligt. Zoals thuissituatie, werk en ervaringen.

De hand

Doel: praktisch oefenen met informatie waarmee je jezelf kunt voorstellen

Duur: 20 min

Nodig: werkblad 'de hand'

Introductie: de hand

Je kunt jezelf op verschillende manieren voorstellen. Er kunnen meerdere onderwerpen aangekaart worden. Door middel van de hand kan een leerling zich voorstellen door de 5 vragen te beantwoorden. Elke vinger heeft 1 specifieke vraag, waardoor je iemand beter leert kennen.

De hand voordoen

Koppeling met de ijsberg: de waterlijn van de ijsberg laat zien dat sommige informatie over jou nog verborgen ligt. Als je jouw waterlijn wilt laten zakken kun je dit doen door iets over jezelf te vertellen.

De hand is een voorbereidingsmiddel om te weten wat je wel en niet als je jezelf voorstelt.

Eén trainer zal zich voorstellen door middel van 'de hand':

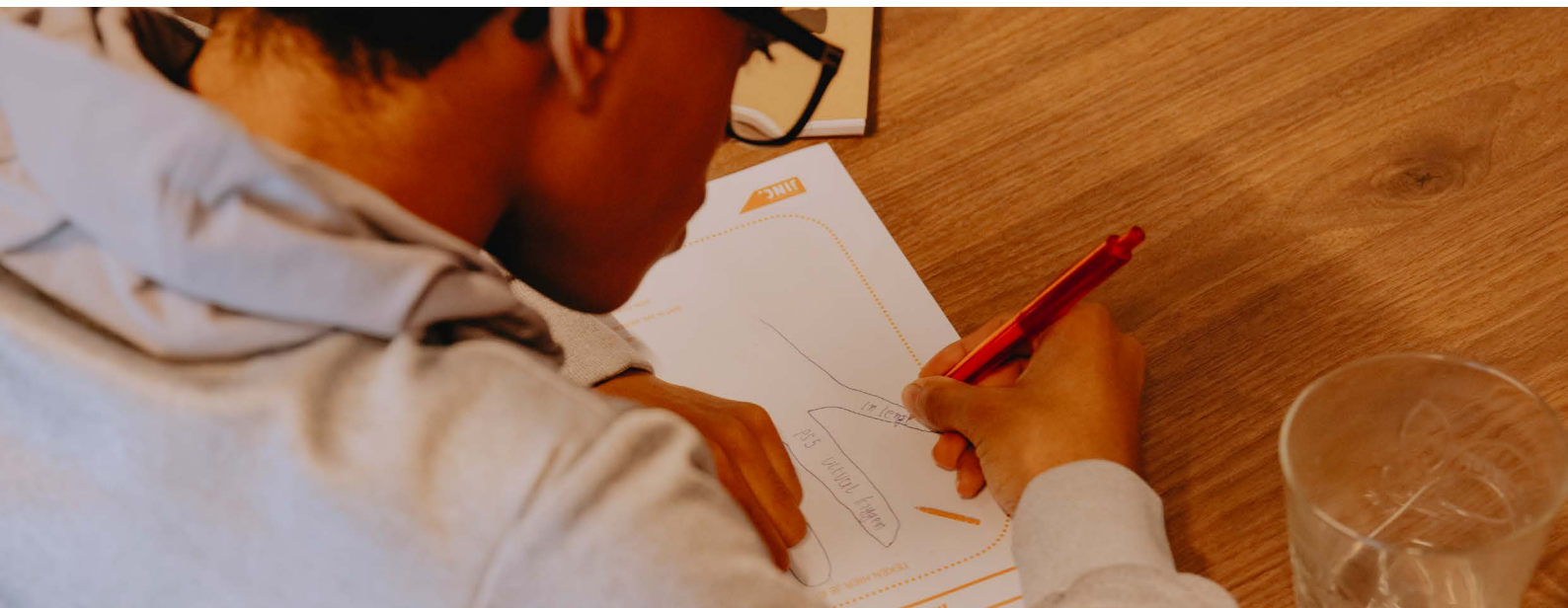
- o Ik ben goed in... (steekt zijn duim op)
- o Wat ik wil bereiken is... (wijst met wijsvinger)
- o Ik heb een hekel aan... (steek je middelvinger op)
- o Ik vind het belangrijk om... (steekt ringvinger op)
- o Ik wil beter worden in/groeien in... (steekt pink op)



De hand uitleggen

De trainer die zich niet heeft voorgesteld zal de vragen uitleggen behorend bij de vingers:

- o Duim: een duim wordt opgestoken als je het goed hebt gedaan, hier volgt de vraag:
'Waar ben je goed in?'
- o Wijsvinger: als je ergens heen wilt of iemand de weg wijst doe je dit met de wijsvinger.
'Welke doel wil je bereiken in je leven?'
- o Middelvinger: een middelvinger herkennen wij allemaal. Vandaar de volgende vraag:
'Waar heb jij een hekel aan?'
- o Ringvinger: een trouwring wordt gedragen als teken van verbondenheid, vraag jezelf af:
'wat vind ik belangrijk of waar voel ik mij mee verbonden?'
- o Pink: waar ben jij nu nog 'klein' in? En wil je graag in groeien?:
'Waar wil ik nog beter in worden en in groeien?'



Leerlingen voorbereiden (in 2 groepen)

Verdeel de leerlingen in 2 groepen. Jullie begeleiden elk 1 groepje leerlingen. Geef elke leerling het werkblad van de hand. Laat de leerlingen de vragen behorend bij 'de hand' beantwoorden door middel van het werkblad.

Dit dient als voorbereiding voor het uitvoeren van de 'de hand'. Je kunt rondlopen om de leerlingen indien nodig te helpen.

Leerlingen doen de hand (in 2 groepen)

Zorg dat de leerlingen uit jouw groepje bij elkaar zitten. Laat iedere leerling zich voorstellen met behulp van de gegeven antwoorden op het werkblad.

Bespreek met de leerlingen hoe zij deze informatie in de praktijk kunnen gebruiken. Bijvoorbeeld, wanneer is het handig om iets te zeggen waar je goed in bent?

'In welke situatie zou je het kunnen hebben over waarin je wilt groeien?



Vorbereiding gesprek

Percentages houding, toon en inhoud

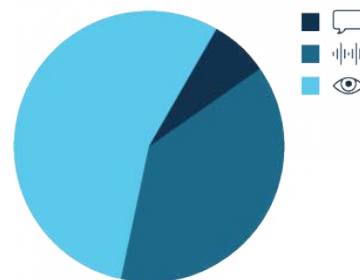
Teken als eerst een cirkel en een tabel op het bord. De cirkel functioneert als een taartdiagram. Vertel de leerlingen dat de gehele cirkel 100% is. De hele boodschap bestaat uit 3 aspecten (bij elkaar 100%):

- Lichaamstaal
- Toon van de stem
- Inhoud van de woorden

De leerlingen zullen raden hoeveel procent elk aspect een rol speelt bij de communicatie.

Vraag de leerlingen de percentages te verdelen en schrijf mee in de tabel, voorbeeld:

	Ahmed	Bo	Celine
Lichaamstaal	12	40	30
Toon	82	40	20
Inhoud	6	20	50



Vul nu in de cirkel de juiste gegevens als een taart diagram:

- Lichaamstaal: 55%
- Toon: 38%
- Inhoud: 7%

Als trainer zal je de aspecten toelichten aan de leerlingen:

- Lichaamstaal: 55%, de houding die aangenomen wordt bepaalt grotendeels de gesprekskwaliteit.
- Toon: 38%, de toon bepaalt voor 38% de manier hoe de inhoud tijdens een gesprek overkomt.
- Inhoud: 7%, maar 7% van de gesprekskwaliteit wordt bepaald door de werkelijke inhoud van het gesprek.

De indruk die je hebt van iemand en de indruk die je op iemand maakt gaat dus maar voor een klein gedeelte over wat je zegt maar vooral over hoe je het zegt. Dit wordt ook in de volgende opdrachten naar boven gebracht.

Richtlijnen

Wat zijn dingen waarop je let bij het bellen met iemand in een zakelijke relatie? Verzamel met de groep dingen waarvan ze denken dat je erop moet letten. Schrijf de richtlijnen op het bord.

Check of de volgende aspecten al genoemd zijn. Voeg ze anders zelf nog toe:

- Formeel taalgebruik
- Een ander laten uitpraten
- Een rustige plek zoeken om te bellen

Casus kiezen

Er zijn 5 casussen waaruit de leerlingen 1 mogen kiezen:

1. Je belt of deze werkplek stageplekken heeft
2. Je weet dat de werkplek stageplekken heeft, je belt of je hier stage mag lopen
3. Je hebt een motivatiebrief gestuurd met een cv, maar je hebt nog niks gehoord
4. Je hebt iemand 1 keer gesproken op een feestje en diegene gaf aan dat jij mag bellen voor tips over een sollicitatie.
5. Je hebt iemand gesproken met werk dat jij ook interessant vindt. Hij/zij bood aan als je meer over dit werk wilt weten, mag je mij bellen.

De leerlingen kiezen vervolgens zelf de stageplek of werkplek.





Oefengesprekken

Telefoongesprekken

De telefoongesprekken zullen worden gevoerd aan de hand van de gekozen casus. De wisseltrainer zal het lokaal verlaten en wordt een belbuddy van een andere groep. De vaste trainer blijft in de klas aanwezig om de leerling eventueel te begeleiden. De leerlingen schrijven hun naam op een briefje en daarnaast het nummer van de casus die zij hebben gekozen. De namen van alle leerlingen gaan in een bak, hoed of schaal. Vervolgens pak je een briefje met een naam. Deze leerling zal het telefoongesprek oefenen met de trainer uit een andere groep.

Vaste trainer: leerlingen begeleiden

Opzet van het lokaal tijdens de opdracht: De leerlingen zitten in een cirkel. In het midden staat een tafel met een stoel voor de leerling die het telefoongesprek zal voeren. De leerling zit met zijn/haar rug naar de klasgenoten toe. Jij zit naast de leerling om hem of haar eventueel te begeleiden tijdens het gesprek.

Wisseltrainer: bellen en feedback

Je bent gewisseld en gaat nu een ander groepje helpen. Op dit moment zal je een oefengesprek houden met de leerlingen uit het andere groepje en feedback geven op hun vaardigheden. Het doel van het gesprek is dat leerlingen na deze oefening makkelijker een onbekend persoon bellen. Houd er rekening mee dat de leerlingen enkel oefenen met hun netwerkvaardigheden. Tijdens de gesprekken zal je misschien nog een hoop dingen horen die beter kunnen, blijf je bewust dat feedback krijgen op je gedrag altijd kwetsbaar is. Plezier in het ontdekken en uitproberen staat in deze oefening bovenaan.

Aandachtspunten voor tijdens het gesprek:

- Zorg dat de telefoongesprekken kort blijven. Luister goed naar wat de leerling zegt en speel hierop in. Laat jouw verhaal aansluiten op hun beleavingswereld.
- Praat in begrijpelijke taal. Gebruik zo min mogelijk vaktaal en moeilijke woorden (of leg ze goed uit). Dus niet: 'ik werk op de research & development department van...'.
- Omdat je veel verschillende studenten achter elkaar gaat spreken is het goed om zelf bij te houden wat je van elk gesprek vond. Zorg dat je op een rustige plek zit. Geef de studenten eerlijk mee of zij hun doel bereikt hebben.
- Alle andere studenten luisteren ook mee: bouw het op qua moeilijkheidsgraad en voer niet steeds hetzelfde gesprek. Zorg dat het realistisch is door er af en toe een nieuwe wending aan te geven:
 - o "Het komt nu niet uit dat je belt. Kan je straks terugbellen?"
 - o (Laat een collega opnemen): "De persoon die je zoekt is er nu niet. Kan ik iets doorgeven?" etc.

Feedback door de leerlingen aan elkaar.

De leerlingen zullen tijdens de telefoongesprekken feedback geven aan elkaar op de volgende categorieën: wat iemand zegt en hoe iemand iets zegt.

Neem met de leerlingen het feedbackformulier even kort (vanwege de tijd) door en kijk of er enkele vragen zijn. Zo niet? Dan kunnen jullie aan de slag met de telefoongesprekken.

Afsluiting

Straks gaan de leerlingen deelnemen aan het netwerkevent. Evalueer even met elkaar hoe de training is verlopen en wat er geleerd is.

Tijdens het netwerkevent zullen alle leerlingen korte gesprekken houden met onbekende volwassenen. De vaardigheden en kennis die zij in de training hebben opgedaan kunnen zij toepassen en oefenen. Geef aan dat jij ook zal deelnemen aan de netwerkbijeenkomst, maar dat jij met andere leerlingen in gesprek zal gaan (het gaat erom dat je nieuwe mensen spreekt).

Veelgestelde vragen

Wat voor kleding moet ik dragen als 'werkgever'?

Het is goed formele kleding te dragen. Dit maakt indruk op de studenten. Bovendien geef je het goede voorbeeld.

Hoeveel studenten zitten er in de groep?

Er zitten maximaal 12 studenten in een groep. De opkomst van de studenten is zeer wisselend.

Wat doe ik met een student die niet meedoet?

Het kan meerdere redenen hebben dat een student niet goed meedoet tijdens de training. Het is altijd goed een student te betrekken door een vraag te stellen die te maken heeft met de training. Het kan ook zijn dat een student is afgehaakt, omdat hij of zij de groep niet kan bijhouden. Mocht je het gedrag van de student als zeer storend ervaren, overleg dan even met de docent over wat te doen.

Wat doe ik als ik op de dag dat ik moet trainen ziek ben?

Laat dit zo snel mogelijk weten aan jouw contactpersoon bij JINC.

